

Kulturni

LIST

O B Č I N E Š O Š T A N J

*Strah objame naša telesa v oblačila,
ljubezen nam omogoča, da stojimo goli.*

NEAL DONALD WALSCH

KNJIŽNICA VELENJE, STANKA LEDINEK

ISSN 1581-8373

9 770158 183733

LETO XXVI
ŠT. 6
30. JUNIJ 2022

Iz galerije

Sprehod po barju

Fotografska razstava v galeriji

V poletni čas in v Mestno galerijo Šoštanj je s fotografsko razstavo Hodim, gledam, iščem, najdem, fotografiram vstopil **Silvo Kretič** iz Ljubljane. Na priloženem vabilu, ki je vabilo na odprtje 9. junija, je sam zapisal:

Že kar nekaj let je minilo od moje zadnje fotografske razstave (1977). Takrat sem še verjel, da bo moja prihodnost fotografska. Rad sem imel fotografiji in zdi se mi, da je skozi njo že pridiralo na dan, takrat še zatajeno nagnjenje in talent za likovno umetnost. Sledila so leta, ko so prevladala drugačna dejanja, nato preblisk modrosti in študij na likovni akademiji. Sledila je zaposlitev na gimnaziji Ledina, kjer sem bil profesor likovne umetnosti in zgodovine umetnosti. Medtem se je zgodila revolucija pri fotografiji,

digitalna je zamenjala analogno in moja temnica, v kateri sem izdeloval fotografije, je ostala temna. Pravijo, da prva ljubezen ni nikoli pozabljena. Fotografija je počasi prihajala nazaj in obstala.

Sedaj imam poleg barv, čopičev, kiparskega materiala še fotografski aparat.

Ko hodim gledam naprej, levo, desno, navzdol in navzgor. Sonce, oblaki, dež, led, sneg, mraz, voda, nevihta, veter so naravni dejavniki, ki me ustavljajo in nagovarjajo: Posnemi nas sedaj, jutri bo vse drugače! Nikoli se ne odrečem posnetku lepe narave, pokrajine, če v njej vidim nekaj več in ne zgolj lepe razglednice.

Ta razstava je avtorska. Vse fotografije sem posnel na istem predelu Ljubljanskega barja. So take, kot jih je posnel moj aparat, brez kasnejšega spreminjanja. Iz množice nekaj sto fotografij sem izbral tiste, ki so mi všeč. Razstavljene so v prepoznavnih skupinah: voda, oblaki, pomlad, poletje, jesen, zima in preprosto art.

MILOJKA B. KOMPREJ

Silvo Kretič je rojen 1949 v Ljubljani. Na Akademiji za likovno umetnost je študiral kiparstvo, pedagogiko in grafiko. Po diplomi se je zaposlil na pedagoški gimnaziji v Ljubljani (kasneje Ledina), kjer je dočkal upokojitev. Je član DLUL in DSLU. Sodeluje tudi kot mentor Male Napotnikove kiparske kolonije.

Na dogodku so sodelovali glasbenik **Nace Serdinšek**, priprava in vodenje razstave **mag. Milojka B. Komprej** ter direktor Zavoda za kulturo **Kajetan Čop**, ki je avtorju še posebej čestital za lep prispevek h kulturnemu utripu Šoštanja. Kot je sam povedal, je fotografski aparat Olympus njegov spremljevalec na sprehodih po Ljubljanskem barju. Zato ga večkrat vzame v roke in ujame neponovljiv trenutek. Iz takih trenutkov je sestavljena tokratna fotografska razstava, ki je na ogled v Mestni galeriji Šoštanj od 9. junija do začetka julija. Vsekakor vredno obiska in ogleda.

Foto Milojka B. Komprej

Foto Milojka B. Komprej

Dinamično soočenje barv

Mira Ličen

V neposredni bližini, v Jakijevi hiši Nazarje, so pred kratkim odprli zanimivo razstavo, ki je vredna vse pozornosti. Na obisku v tej lepi galeriji je Mira Ličen iz Pirana, akademska slikarka in restavratorka specialistka. Umetnica je mednarodno uveljavljena in dobitnica

številnih nagrad in priznanj. Poleg številnih tudi zlati grb mesta Piran, v katerem ustvarja in tudi živi. Poleg ustvarjanja deluje na različnih projektih, med drugim je iniciatorica in organizatorica Društva prijateljev Sv. Jurija in tradicionalnih projektov Jaslice in Križev pot v piranskih cerkvah.

Izjemno ustvarjalko je predstavila umetnostna zgodovinarica **Anamarija Stibilj Šajn**, ki je med drugim povedala, da spada Ličnova med najvidnejše nadaljevalce tradicije primorskega slikarstva. Ustvarja v različnih tehnikah in se posveča različnim vsebinam, ki segajo od

MILOJKA B. KOMPREJ

krajine do figure, od sakralnega do profanega. »Je umetnica, ki prisega na barve, intenzivno žareče, tople, simbolno sporočilne in popeljavne v dinamična soočenja.« Označila jo je kot ekspresivno abstraktno slikarko, njena dela pa skozi preiščljeno arhitektoniko zvenijo v posebni harmoniji likovnega življenja. Razstavo si je že na dan odprtja ogledalo veliko ljubiteljev umetnosti in bo gotovo še obiskala.

Ogled je možen do 10. julija v času uradnih ur Centra za samostojno učenje Nazarje.

Foto Milojka B. Komprej

Festival pouličnih gledališč ANA DESETNICA V KAJUHOVEM ŠOŠTANJU ...

... se je ponovno odvil in nas nasmejalo v sredo, 29. 6. 2022, ob 18.00 na Trgu svobode.

Zabavali smo se s češkimi smučarji in argentinskim nogometašem.

Kulturni paberki

Podelili priznanja

Svečana podelitev priznanj sveta JSKD OI Velenje in jubilejnih priznanj OI Velenje je bila na začetku Tedna ljubiteljske kulture v Velenju. MePZ društva upokojencev Šoštanj je prejel ZLATO JUBILEJNO PRIZNANJE ZA 70 let delovanja, Vlado Vrbič iz Velenja in Jože Krajnc iz Šmartnega ob Paki sta prejela priznanje Sveta, prejemalec jubilejnih priznanj pa Stane Cevzar, Franc Lesjak, Tomaž Lesnjak, Branko Špital in Veljko Vlahovič.

Foto Dejan Tonkli

Program svečanosti v Vili Bianci je bil ustrezno glasbeno obarvan v melodijo Emila Šterbenka in besedo Mije Žerjav, protokol pa je v imenu organizatorja vodila Vanja Iva Kretič. Poleg obširne obrazložitve nagradencev je poudarila pomen kulture slovenskega naroda: »Dvesto let smo obstajali kot kulturni narod, predno smo postali narod z lastno državo. (...) Kultura in jezik naroda

sta temelj bivanja, ki krepi pozitivni odnos do sočloveka in okolja, do vrednot, ki so nujen pogoj življenja in preživetja.« je uvodoma povedala, in da je mreža območnih izpostav JSKD tista roka, ki ponuja priložnost kulturnega udejstvovanja prav vsem.

Osrednja govornica prireditve je bila Vodja velenjske območne izpostave Nina Mavec Krenker, ki je čestitala vsem nagrajencem in vsem ustvarjalcem ljubiteljske kulture. Izjemno je ponosna na ustvarjalce v Šaleški dolini, saj dosega tako posamezno kot skupno lepe rezultate na državnem nivoju, bogatijo kulturni prostor in puščajo sledi.

V nadaljevanju je podeljevala nagrade skupaj s predsednico Sveta OI Velenje Nevo Trampuš. Jubilejna priznanja so prejeli:

Stane Cevzar, član KUD Lipa Konovo že od leta 1975, kjer vodi različne glasbene skupine in soustvarja kulturni program.

Franc Lesjak je v Društvu šaleških likovnikov našel in obudil svojo veliko ljubezen. Že drugi mandat je član izvršilnega odbora društva in gospodar prostorov.

Tomaž Lesnjak, član KD Šmartno ob Paki, kjer je najprej začel plesati pri FS Oljka, potem pa je bil od leta 2002 vodja kulturnega društva dva mandata.

Branko Špital, ustanovni član KTD Kulturnica Gaberke. Bil je med najbolj aktivnimi, ko je Kulturnica Gaberke leta 2008 uredila v pregledno in urejeno gozdno učno pot. Neutrudno deluje kot animator in aktivni udeleženec kulturnih dogodkov.

Veljko Vlahovič, sicer športni pedagog, član tamburaške skupine Koleda od leta 2000, član skupine KD Medžimurje, dober organizator, mentor mladim in dobitnik več priznanj. Prejemnik priznanja Sveta:

Za **Jožeta Kranjca** je težko na kratko povzeti vsa njegova kulturna udejstvovanja, kdor ga pozna, ve, da gre za človeka mnogih talentov. V njem živijo glasbenik, pisec, gledališki režiser, igralec

MILOJKA B. KOMPREJ

... Med drugim je predan član gledališke skupine iz Šmartnega Pod kozolcem, s katero je dosegal lepe uspehe in ni nanjo nikoli pozabil. Tudi ko ga je kariera vodila med zvezde. Je štirikratni dobitnik zlate Linhartove značke za posamezne igralske dosežke. Zadnjih trideset let se ukvarja tudi z gledališko režijo v več gledališčih.

Za **Vlada Vrbiča**, drugega dobitnika priznanj Sveta, pa je v obrazložitvi med drugim pisalo: *Vlado Vrbič je bil vrsto let ob svojem profesionalnem delovanju na področju kulture v MOV vsestransko naklonjen velenjski neprofesionalni/ljubiteljski kulturi, njenemu povezovanju, mentorskemu svetovanju, predstavitvi in uveljavljanju posameznikov, skupin ipd. Bil je prvi predsednik Fotokluba Zrno Velenje. Bil je vodja tabora (1991–94) in mentor na raziskovalnih taborih v Šaleški dolini. Tudi zaradi njega je Velenje mesto priložnosti.*

Zlato jubilejno priznanje JSKD za dolgoletno delovanje, ki je vplivalo na razvoj ljubiteljske kulturne dejavnosti, pa so prejeli člani MePZ DU Šoštanj za 70 let delovanja

Med obrazložitvijo je bilo navedeno, da je PZ začel organizirano delovati leta 1950. Njihov prvi zborovodja je bil Ivan Naraločnik, ki je ostal na čelu zbora vse do leta 1976, ko je vodenje prevzela prof. Justina Trobina. Takrat so v zbor pristopile tudi ženske in zbor se je preimenoval v MePZ DU Šoštanj. V naslednjih desetletjih so zbor vodili: Alojz Satler (1981–92), Darja Podvratnik v sezoni 1992–93, Nikolaj Žličar (1993–1995), Alenka Mlinšek (1995–2013). Vsak zborovodja je v zboru pustil svojo sled. Od leta 2013 sta za delovanje in uspehe zbora zaslužni predsednica zbora Ana Rotovnik in odlična zborovodkinja Metka Atelšek. Zbor je tudi dobitnik drugih nagrad.

Vsem dobitnikom priznanj iskrene čestitke, v Šoštanju smo zelo ponosni na vse, še posebej pa na naš upokojenski zbor in pa Branka Špitala, ki je s svojim odnosom do ljubiteljske kulture in do kraja predstavnik pravih človeških vrednot.

Foto Dejan Tonkli

Trideset let skupaj

Slovensko kulturno društvo Triglav Split letos obeležuje 30. obletnico svojega delovanja.

Trideset let nas naše kulturno društvo prepleta, prepreda, objema, zajema v svoje tokove in skozi kulturna delovanja, projekte, prostovoljne aktivnosti, druženja in veselja bogati in postaja neizogiben del naših življenjskih poti.

S svojim delom, kreativnostjo, pripravljenostjo, srcem in ljubeznijo že 30 let ohranjamo jezik, identiteto, domoljubje v sredini, kjer smo ustvarili svoj pristan.

S slavnostno akademijo smo 27. maja v prekrasni dvorani obnovljenega Hrvaškega doma, ki je s svojo razkošnostjo in vrhunsko akustiko še dodatno obogatila trenutke, svečano obeležili naš jubilej.

Vse prisotne je pozdravil predsednik društva mr.sc. Cveto Šušmelj in zelo zanimivo predstavil preteklo delovanje in različne sekcije društva, povedano pa virtualno dodatno ilustriral tudi kratek film.

Potem je dogodek zaplaval na krilih pesmi našega MePZ, ki že 25 let polni srca vseh nas. Pod dolgoletnim vodstvom duše in zborovodkinje Tatjane Kurajca je zbor znova dokazal, da nas pesem in pevska kultura trdno povezuje z matično domovino, z rodno grudo, z njenim jezikom. Vedno je zapeta z dušo, z žarom, iz duše in iz srca in s topljo melodijo je tudi tokrat objela vse drage goste in vse prisotne v dvorani.

Na svečani dogodek smo z velikim zadovoljstvom k sodelovanju povabili mladi glasbenici slovenskega

Klekljana čipka očarala

Praznovanje 30. obletnice društva se je začelo s slavnostnim odprtjem razstave stkanih niti pridnih rok naših klekljarič, ki praznujejo že 25 let delovanja.

Razstavljeno čipko je s prelepimi besedami svečano odprla dolgoletna članica društva gospa Ana Deškovič.

V Etnografskem muzeju z našimi gosti iz Idrije in Paga

Foto arhiv društva

Predsednik

Foto arhiv društva

rodu, ki sta s svojim odličnim nastopom povezanost kultur dveh sosednjih dežel zagotovo okrepili, zato jima še naprej želimo veliko uspehov na glasbeni poti, ki jo gradita in si jo utirata v našem Splitu.

Solopevka Marija Kristina Tomič iz Dubrovnika, hči matere Slovenke, ki svoje glasbeno izobraževanje nadaljuje na Akademiji za umetnost v Splitu, v razredu profesorice Terezije Kusanovič, je ob spremljavi Cecilije Grdadolnik zapela tri skladbe znanega in priljubljenega slovenskega avtorja Benjamina Ipavca: Božji volek, Če na poljano Rosa pade in Vodniku. Cecilija Grdadolnik je Slovenka iz Logatca, glasbeno izobraževanje sedaj nadaljuje na Umetnostni akademiji v Splitu, v razredu prof. Vesne Podrug in je trenutno študentka drugega letnika dodiplomskega študija. Na koncertnem klavirju renomiranega proizvajalca Steinway & Sons nam je izvedla F. Liszta: Paganinijevo Etido no. 5.

Iz Urada vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu je vodja Rudi Merljak vse pozdravil in izrekel zahvalo

LEPOTA ČAROBNE IDRISKE ČIPKE

Zame je idrijska čipka čudovita, pravljicična, kompleksen fenomen, celovit element umetnosti, element, ki zahteva harmonijo oblikovanja. Umetnost je dobra šele, ko doseže harmonijo, ki dobi zven časa, ne zvena minljivosti, temveč trajanja. Vsakič, ko vidim idrijsko čipko, razgibano, odeto v razkošje vzorcev, nabreklo od želje po razdajanju svojih tisočeri prelestnih, neomadeževanih, slepeh lepote, se me poloti neverjetna očaranost ... Umetnina je pač tisto, kar scela doživiš kot nekaj popolnega. (Ana Deškovič)

VERA HRGA

in pohvalo za naš trud v ohranjanju identitete, jezika, za naše doprinose mestu, kjer živimo, ter društvu podelil Priznanje za dolgoletno delo.

Voditeljica Urada Mesta Split gospa Marina Protić je vsem iskreno čestitala za uspešno delovanje in delo društva nagradila s slovesno Listino.

Vse je pozdravila in jim čestitala tudi predsednica Zveze slovenskih društev na Hrvaškem dr. Barbara Riman, voditeljica šole idrijske čipke iz Idrije, gospa Metka Fortuna pa je društvo obogatila s prelepo idrijsko čipko.

Predsednica Zveze slovenskih društev na Hrvaškem dr. Barbara Riman Miklavc

Foto arhiv društva

Akademijo je vodila Vera Hrga.

VERA HRGA

Pozdravne nagovore sta imela tudi ravnatelj muzeja g. Silvio Braica in naš predsednik mag. Cveto Šušmelj, vse je odlično vodila Ana Matušinovič, voditeljica sekcije Katica Kaštelan pa se je z lepo čipko zahvalila ravnatelju za omogočen fascinantni razstveni prostor.

V Etnografskem muzeju mesta Split je razstava postavljena že od splitskega praznika sudamije in je zaradi velikega zanimanja in občudovanja obiskovalcev turistov še vedno odprta.

Vse gostujoče: čipkarice iz Idrije, Lepoglave in Paga je sladko presenetila tale bula torta.

Zanimiva rojstnodnevna torta je posladkala prijetno druženje z gosti – čipkaricami iz Idrije, Lepoglave in Paga.

Foto arhiv društva

Zgodovina zdravilišča in bolnišnice Topolšica

Topolšica je kraj v občini Šoštanj, ki se nahaja v zahodnem delu Šaleške doline. Znana je po blagi gorski klimi, zelenem okolju, naravnem toplenem vrelec ter bolnišnici in zdravilišču. Topolšica se je razvijala v tesni povezavi z izkoriščanjem termalne vode, izjemno pomembna za razvoj kraja pa je bila tudi ustanovitelj bolnišnice.

Terme Topolšica imajo svoj izvir ob jugovzhodnem vznožju hriba Lom. So naravne akrototerme – hidrokarbonatne natrijeve in magnezijeve hipoterme s temperaturo vode 32 stopinj Celzija. Voda termalne vrele je primerna za zdravljenje boleznih hrbtenice in sklepov, stanj po poškodbah, kooperativnih stanj na gibalih, boleznih dihal, lažjih oblik kroničnih obolenj srca in ožilja ter kroničnih nevroloških obolenj.

Začetki zdraviliške dejavnosti

Prvi zapis o zdravilni vodi v Topolšici izvira izpoda peresa znanega protireformacijskega ljubljanskega škofa Tomaža Hrena, domačini pa so topli vrelec in njegove zdravilne učinke domnevno poznali in uporabljali že dolgo prej, morda že celo od pradavnine.

Ko je Tomaž Hren prišel na obisk k cerkveni gosposki v Šoštanj, se je v zdravilnem vrelec v Topolšici osemkrat okopal in se zatem bolje počutil. To je bilo 31. maja 1617.

Tomaž Hren (vir: Wikimedia Commons)

Javna uporaba kopalnišča v Topolšici sega vsaj v prvo polovico 19. stoletja. Znameniti zgodovinar Ignac Orožen je tam leta 1838 že našel odprt kopalni bazen, čez katerega je tedanj lastnik zdravilnega vreleca kmet, mlinar in gostilničar Stopar, po domače Topličnik, postavil slamnato streho

na lesenih stebrih. Nekaj let kasneje je sezidal še majhno kopalniško hišico, zgradil še en bazen in pripravil nekaj sob za tučje. Od kopalcev je pobiral pristojbino, stalnih gostov pa takrat še ni bilo. Poročilo o termalnem vrelec v Topolšici najdemo tudi v znameniti topografiji Štajerskih krajev, ki jo je leta 1843 spisal dr. Georg Göth.

»Zlata doba« zdravilišča v Topolšici

Zdravilni vrelec v Topolšici sta leta 1874 odkupila dva dunajska zdravnik, Gustav von Huttern in Konrad Bertsche. Do leta 1898 sta zgradila več stavb za sezonske goste ter zasadila zdraviliški park. Organizirala sta zasebno fizikalno-dietetsko zdravilišče Sanatorium Bad Topolschitz s strokovnim vodstvom.

Z izgradnjo zdraviliških kapacitet se je Topolšica med letoma 1890 in 1910 že uvrstila med bolj znana mondena letovišča Avstro-Ogrske monarhije. Zdravilišče je imelo zelo razvito infrastrukturo. Poleg zračnih koč so bile v kompleksu tri vile z imeni Gozdni dom, Sončni dom in Vila, kjer so lahko gostje prebivali. Kompleks je sestavljala tudi glavna zdraviliška stavba, ki je zajemala dve kopalniški dvorani, prostore za parne kopeli in obsevanja, zdravniško ordinacijo in rentgenski kabinet.

Tik ob kopalniški stavbi sta se nahajali dve veliki ploščadi za sončne kopeli ter obsežen park, ki so ga uporabljali predvsem za zračne kopeli, s svojimi potmi pa je povezoval celoten kompleks.

Zdravilišče z urejenim parkom leta 1905 (vir: arhiv Muzeja Velenje)

»Zlata doba Topolšice« je trajala do prve svetovne vojne. Znano je, da zdravilišča niso spremenili v vojno bolnico, zagotovo pa gostov med vojno ni bilo več veliko. Po propadu monarhije je zdravilišče izgubilo svoje dunajsko zaledje in usahnilo.

Med obema vojnoma: Sanatorij za pljučno tuberkulozo 1919–41

Po prvi svetovni vojni so se razširile razne socialne bolezni, med njimi obsežna epidemija tuberkuloze, s katero se je takrat okužilo več kot 90 % odraslih ljudi.

Na pobudo slovenskega zdravnika dr. Karla Lušičkega in s pomočjo povojnega šefa zdravstva za Slovenijo dr. Demetra Bleiweissa je vlada Kraljevine SHS od Conrada Bertscheta odkupila zdraviliške objekte v Topolšici skupaj z zemljišči in leta 1919 tam ustanovila prvi sanatorij za zdravljenje pljučne tuberkuloze na Slovenskem.

Do leta 1938 se je v Topolšici razvilo cvetoče zdravilišče s 300 posteljami. V medvojnem obdobju je bilo na 40 hektarih zemljišč zgrajenih ali adaptiranih kar 30 različnih zgradb. Zdravilišče je bilo opremljeno z rentgenom, s prostorom za endoskopijo in z nekaj operacijskimi dvoranami.

PINA ŠPEGEL

Sanatorij pa ni imel samo oddelkov za nego in zdravljenje bolnikov, ampak tudi vrsto vzporednih dejavnosti: ekonomijo za pridelavo živil, obrtniške delavnice, svoj vodovod, električno centralo, telefon in telegraf, pošto, žago ter svoje avtomobile za prevoze od sanatorija do železniške postaje v Šoštanju.

Zemljišča in zgradbe Sanatorija za pljučno tuberkulozo Topolšica leta 1939 (vir: arhiv Muzeja Velenje)

Med obema vojnoma se je v Topolšici zdravilo več kot 10.000 bolnikov iz vse Jugoslavije. V tem času je v zavodu delovalo okoli 30 zdravnikov in zdravnic.

Že zelo zgodaj so začeli uporabljati znane sodobne diagnostične in terapevtske metode. Prvi šef sanatorija je postal pobudnik dr. Karel Lušický, ki je v prav v Topolšici prvi uvedel operativno metodo pnevmotoraks in pri tuberkuloznih bolnikih dosegel velik uspeh. Za njim se je zvrstila vrsta zdravnikov.

Dr. Vasa Savič, ki je ustanovo vodil od leta 1922 do leta 1939, je prej nepoznano zdravilišče dvignil v prvorazredni, daleč poznan in priznan zavod. Sanatorij je pod njegovim vodstvom postal ena od vodilnih strokovnih ustanov za tuberkulozo v državi.

Za zdravstveno oskrbo bolnikov so poleg zdravnikov skrbele še redovnice – šolske sestre, ki so prišle v Topolšico leta 1919, bolnišnico pa so zapustile leta 1949.

V državnem sanatoriju Topolšica se je zdravilo veliko otrok. Leta 1927 je dal zanje dr. Vasa Savič urediti prostor v gozdu, kjer je ob lepem vremenu potekal pouk. Šola je dobila ime Gozdna šola in je bila pod pokroviteljstvom krajevne šole. V njej sta učili dve šolski sestri. V smislu preprečevanja in zdravljenja otroške tuberkuloze v tistem času je sanatorij v Topolšici odigral pionirsko vlogo v jugoslovanskem merilu.

V Topolšici so se med obema vojnoma zdravili tudi številni znani intelektualci.

Dr. Vasa Savič s sestro Pankracijo in mladimi bolniki leta 1927 (vir: arhiv Zdravilišča Topolšica)

2. svetovna vojna v Topolšici

2. svetovna vojna in okupacija sta zdravilišče v Topolšici in njegovo dejavnost prizadeli mnogo huje kot 1. svetovna vojna. Bolnico so okupirali in prevzeli Nemci, ki so odpustili vse bolnike iz južnih delov Jugoslavije, vodilne delavce pa so odpustili ali izgnali.

Odpor do Nemcev je rasel, v bolnici so zdravniki in ostali zaposleni simpatizirali s partizani in sodelovali v odporiškem gibanju. Pri tem so se jim pridružile tudi šolske sestre.

Bolniki v jedilnici v času 2. svetovne vojne (vir: arhiv Majde Menih)

Prvi partizani so prišli v Topolšico junija 1943, med njimi tudi bolni in ranjeni. Tedanji upravitelj šole Alojz Menhart je zanje v stari šoli uredil skrita ležišča, zdravil pa jih je dr. Okolo-kulak. Bolnica v Topolšici je bila najpomembnejši vir sanitetnega materiala za ilegalne partizanske bolnice na Štajerskem.

Po prihodu XIV. divizije leta 1944 je bilo sodelovanje še bolj intenzivno, število različnih akcij pa je raslo.

Nemci so decembra 1944 izropali in likvidirali bolniški inventar. Februarja 1945 so bolnico spet aktivirali kot vojaški lazaret in v njej nastanili več kot 1000 ranjencev, ki so se umikali z Balkana. Ob nemškem umiku in evakuaciji bolnikov so bolnico 30. aprila 1945 dokončno izropali.

9. maja 1945 je generalpolkovnik Alexander Löhr v bolnišnični jedilnici podpisal brezpogojno kapitulacijo nemških oboroženih sil za jugovzhodno Evropo. Na ta dogodek velikega zgodovinskega pomena so Topolščani ponosni, zato je 9. maj že vrsto let njihov krajevni praznik.

V Topolšici je urejena tudi spominska soba, v kateri je prikazana rekonstrukcija podpisa kapitulacije, ki je bila eden najpomembnejših dogodkov na naših tleh v času 2. svetovne vojne.

Od bolnišnice za tuberkulozo do specialne bolnišnice Topolšica

V začetku maja 1946 je bila bolnišnica preimenovana v Vojno bolnico za zdravljenje tuberkuloznih bolnikov. Julija istega leta je Bolnišnica Topolšica prišla pod civilno upravo Ministrstva za ljudsko zdravstvo Slovenije in postala republiška specialna bolnišnica za tuberkulozo.

Leta 1950 je vodstvo Bolnišnice Topolšica prevzel primarij Ivan Cestnik in jo vodil več kot dvajset let. Leta 1956 so prvič uvedli splošno anestezijo in opravili prvo resekcijo pljuč. Do leta 1957 so vsako leto sprejeli okoli 800 bolnikov, med katerimi je bilo kar 95 % tuberkuloznih.

Pri zdravljenju se je v večini primerov zahtevalo od pet do sedem ur ležanja dnevno na posebnih

Primarij dr. Ivan Cestnik ob bolniku okrog leta 1955 (vir: arhiv Janeza Polesa)

zračnih ležalnica. Ob točno določenih urah so servirali hrano s predpisanimi 3000 do 4000 kalorijami dnevno, navadno v štirih obrokih.

Večina bolnikov in bolnic je bila mladih. V okviru povojne epidemije tuberkuloze je bilo okrog 70 % bolnikov starih med dvajset in trideset let. Mladostne sile in moči bolnikov so skušali preumeriti v »moralno-politične« oblike delovanja. V nekdanji kapeli so uredili sindikalno dvorano, v kateri so poleg številnih drugih prireditev organizirali tudi kino predstave. Bolnica je imela tudi svoj pevski zbor, plesno šolo in nižjo glasbeno šolo. Temu so se pridružili še bolnišnična knjižnica, šahiranje in redne predstave celjskega gledališča v Topolšici.

V začetku petdesetih let so začeli graditi nove bolnišnične objekte. Leta 1955 je bil namesto neprimernih barak Smrečine zgrajen nov paviljon z 80 posteljami.

Slavnostno odprtje Planike 10. oktobra 1964 (vir: arhiv Janeza Polesa)

Sodoben endoskopski center (vir: arhiv Janeza Polesa)

Leta 1950 je začela nastajati tudi nova velika pridobitev Bolnišnice Topolšica – Planika s 120 posteljami, ki so jo slovesno odprli leta 1964. Po dograditvi Planike so postopoma zaprli stare objekte: Vesno, Zoro, Bredo, Lom in staro kirurgijo. Število bolnišničnih postelj je tako v letih po vojni nihalo med 360 in 260.

Z zatonom tuberkuloze v 60. letih je Bolnišnica Topolšica stopila v obdobje krize. Sčasoma se je potreba po operacijah tako zmanjšala, da so marca leta 1966 kirurški center ukiniti. Leta 1968 so sprejeli le še okrog 600 bolnikov, od katerih je bila tuberkuloznih polovica. Tudi ležalna doba se je zaradi učinkovitih zdravil ves čas skrajševala.

Potuberkulozno obdobje je bilo težavno zaradi drastičnega manjšanja posteljnih kapacitet in

Bronhoskopija leta 1996 (vir: arhiv Janeza Polesa)

iskanja novega bolnišničnega preživetja, obstoj bolnišnice pa je bil vse bolj ogrožen.

Leta 1970 je bila Bolnišnica Topolšica kot bolniška delovna enota s pljučnim in internim oddelkom priključena bolnišnici v Celju. Zaradi internega oddelka se je spekter preiskav večal, na pljučnem oddelku pa je bila le še petina vseh sprejetih bolnikov tuberkuloznih. V času pridružitve je imel pljučni oddelek 200 postelj, interni pa 60.

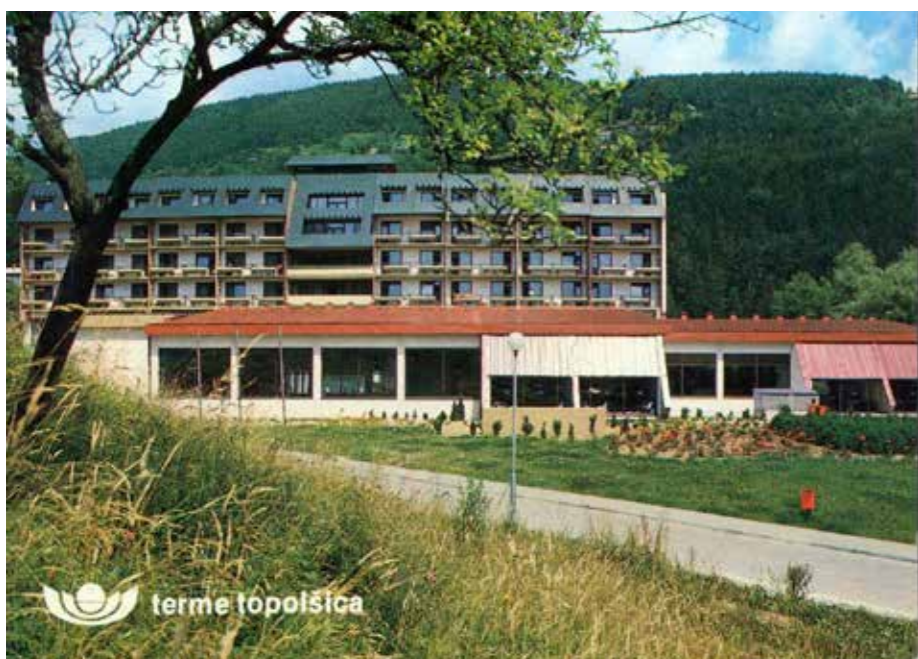
Januarja leta 1976 se je Bolnišnica Topolšica priključila Zdravstvenemu centru Velenje, čemur sta sledili strokovna rast in tehnološka posodobitev, saj so se močno izboljšali materialni pogoji delovanja. Decembra 1993 je Ministrstvo za zdravstvo RS ustanovilo Bolnišnico Topolšica kot samostojni

Koncert pihalne godbe Zarja Šoštanj leta 2012 (vir: arhiv Janeza Polesa)

Bolnišnica Topolšica leta 2022 (Foto Bojan Petrej)

Razglednica Term Topolšica iz 80. let, na sliki Hotel Vesna (vir: arhiv Muzeja Velenje)

Gradnja vodnega parka Zora (vir: arhiv Muzeja Velenje)

zdravstveni zavod. Tudi ob osamosvojitvi je imela bolnišnica dva oddelka – pljučnega in internega. Nadaljevala je z razvojem funkcionalne diagnostike, povečala obseg ambulantnega dela, vpeljala številne nove preiskovalne metode ter razvijala preventivo in rehabilitacijo. Ob adaptaciji kleti v letih 2003–05 so v bolnišnici pridobili naj sodobnejši endoskopski center za diagnostiko dihal in prebavil v Sloveniji ter hkrati posodobili tudi bolnišnično lekarno.

S pomočjo velike donacijske akcije so v bolnišnici leta 2008 kupili večrezinski CT aparat, vreden 1,3 milijona evrov, brez katerega v sodobni medicini ni več mogoče ustrezno preprečevati bolezni ateroskleroze in rakastih obolenj.

Leta 2016 so končali obsežno obnovo, ki je bila tudi največji projekt v stoletni zgodovini bolnišnice. Zunaj in znotraj so prenovili osrednji objekt Planika, v katerem izvajajo medicinsko dejavnost, razširili in posodobili pa so tudi bolniške sobe.

Leta 2019 so naredili velik preskok na področju informatizacije. Kot prvi bolnišnici v državi jim je uspel prehod iz papirne dokumentacije v digitalno obliko, v vseh korakih pacientove zdravstvene obravnave.

Interni oddelek skrbi za nepretrgano bolnišnično obravnavo bolnikov z različnimi internističnimi obolenji, pljučni oddelek pa je namenjen zdravljenju akutnih pljučnih bolezni in tudi zdravljenju bolnikov, obolelih za tuberkulozo.

Ves čas ohranjajo pristen, spoštljiv in neposreden odnos z bolniki. Prepričani so, da je poleg telesa treba poskrbeti tudi za dušo, zato se vse od leta 1994 vrstijo božični, novoletni in spomladanski koncerti.

Vizija Bolnišnice Topolšica je ostati sodobna in odzivna specialna bolnišnica za pljučne bolezni in druge izbrane specialne dejavnosti interne medicine. Dolgoletna tradicija in zakoreninjenost bolnišnice v Šaleški dolini jim dajejo moči, da delajo dobro in vztrajajo v razmerah, kakršne prinaša čas.

Naravno zdravilišče Topolšica – Terme Topolšica

Iz časa med obema vojnoma je zelo malo znanega o usodi termalnih naprav v okviru Državnega sanatorija Topolšica.

Po 2. svetovni vojni so v Topolšici nekoliko razvili tudi ta del svoje zdravstvene ponudbe. V 50. letih so ponovno uredili zajetje vreleca v manjši pokrit termalni bazen, ki je deloval ves čas,

deloma za uslužbenca bolnišnice in njihove sorce, kasneje pa tudi za bolnike in zdraviliške goste. Njihovo število se je povečalo, ko so od leta 1970 dalje lahko prenočevali v Mladiki, ki so jo pred tem opustili kot bolnišnični paviljon. V letu 1975 se je zaradi upada števila bolnikov vodstvo Bolnišnice Topolšica odločilo, da poveča delež prihodka iz naslova zdraviliškega zdravljenja in gostinske dejavnosti. To je pomenilo prelomno obdobje za ponovno oživetev zdraviliške dejavnosti. Najprej so Mladiko preuredili v hotel B kategorije, leta 1983 pa je bila končana gradnja Hotela Vesna.

Konec 80. let se je Naravno zdravilišče Topolšica izločilo iz sestava Zdravstvenega centra Velenje in se preoblikovalo kot enovita delovna organizacija, najprej v družbo d. o. o., leta 1995 pa v delniško družbo Naravno zdravilišče Topolšica Terme Topolšica.

V devetdesetih letih 20. stoletja so Terme Topolšica postale moderen zdraviliški, turistični, rekreacijski in gostinski center z dvema hoteloma Vesna in Mladika. V slednjem je danes eden najmodernejših centrov obnovitvene rehabilitacije za obolele za multiplo sklerozo v Evropi. Leta 2004 je bil v kompleksu zdravilišča zgrajen in urejen nov vodni park Zora z atraktivnimi termalnimi vodnimi površinami.

Leta 2010 so na zelenem pobočju nad hotelom

odprli novo apartmajsko naselje Ocepkov gaj s 27 enotami ter nov wellness center Zala. Terme Topolšica so tako v letu 2010 zaključile dolgoteren razvojni cikel, s katerim so obogatili svojo turistično ponudbo.

Danes Terme Topolšica z zdravilno hipotermalno ogljikomineralno vodo ter vrhunsko medicinsko oskrbo v bližnji bolnišnici in zdravilišču samem zagotavljajo oddih, primeren za ljudi z različnimi obolenji. S sodobnim wellness

centrom in z vodnim parkom pa privabljajo tudi ostale goste.

Njihova glavna prioriteta je še naprej ostati miren zdraviliški kraj za kvalitetno preživljanje prostega časa. Njihove glavne smernice za prihodnost so predvsem nadaljevanje razvoja turističnega produkta Topolšica ter ohranjanje turističnih kapacitet.

Podoba Topolšice še danes najpomembneje oblikujeta zdraviliška in bolnišnična dejavnost.

Terme Topolšica leta 2022 (Foto Bojan Petrej)

Cerkev

Bogoslužna oznanila julij in avgust 2022

NEDELJA, 3. JULIJA, SV. MAŠE

NA 14. NEDELJO MED LETOM
Šoštanjska župnijska cerkev ob 7.00 in 8.30
Šoštanjska mestna cerkev ob 19.00
Bele Vode ob 8.30
Zavodnje ob 10.00 – **lepa nedelja**

NEDELJA, 10. JULIJA, SV. MAŠE

NA 15. NEDELJO MED LETOM
Šoštanjska župnijska cerkev ob 7.00, 8.30 in 11.30
Šoštanjska mestna cerkev ob 19.00
Zavodnje ob 10.00
Sveti Križ ob 10.30 – **lepa nedelja**

NEDELJA, 17. JULIJA, SV. MAŠE

NA 16. NEDELJO MED LETOM
Šoštanjska župnijska cerkev ob 7.00 in 8.30
Šoštanjska mestna cerkev ob 10.30 – **lepa nedelja**
in ob 19.00
Bele Vode ob 8.30
Zavodnje ob 10.00

NEDELJA, 24. JULIJA, SV. MAŠE

NA 17. NEDELJO MED LETOM (KRIŠTOFOVO NEDELJO)
Šoštanjska župnijska cerkev ob 7.00, 8.30 in 11.30
Šoštanjska mestna cerkev ob 19.00
Bele Vode ob 8.30
Zavodnje ob 10.00
Topolšica ob 10.30 – **lepa nedelja**

NEDELJA, 31. JULIJA, SV. MAŠE

NA 18. NEDELJO MED LETOM
Šoštanjska župnijska cerkev ob 7.00, 8.30 in 11.30
Šoštanjska mestna cerkev ob 19.00
Sv. Križ ob 10.30 – **Anina nedelja**
Zavodnje ob 10.00

NEDELJA, 7. AVGUSTA, SV. MAŠE

NA 19. NEDELJO MED LETOM
Šoštanjska župnijska cerkev ob 7.00, 8.30 in 11.30
Šoštanjska mestna cerkev ob 19.00
Bele Vode ob 8.30
Zavodnje ob 10.00
Sv. Anton ob 10.30 – **lepa nedelja**
Sv. Križ ob 16.00 – **zlatomašno slavlje ob 160-letnici posvetitve romarske cerkve**

NEDELJA, 14. AVGUSTA, SV. MAŠE

NA 20. NEDELJO MED LETOM
Šoštanjska župnijska cerkev ob 7.00, 8.30 in 11.30
Šoštanjska mestna cerkev ob 19.00
Bele Vode ob 8.30 | Zavodnje ob 10.00
Ravne ob 10.30 – **lepa nedelja**

PONEDELJEK, 15. AVGUSTA, SV. MAŠE

NA PRAZNIK MARIJINEGA VNEBOVZETJA
Šoštanjska župnijska cerkev ob 7.00, 8.30 in 11.30
Šoštanjska mestna cerkev ob 19.00
Bele Vode ob 8.30 | Zavodnje ob 10.00
Gaberke ob 10.30 – **lepa nedelja**

NEDELJA, 21. AVGUSTA, SV. MAŠE

NA 21. NEDELJO MED LETOM
Šoštanjska župnijska cerkev ob 7.00, 8.30 in 11.30
Šoštanjska mestna cerkev ob 19.00
Bele Vode ob 8.30
Zavodnje ob 10.00
Sv. Florjan ob 10.30 – **lepa nedelja**

NEDELJA, 28. AVGUSTA, SV. MAŠE

NA 22. NEDELJO MED LETOM
Šoštanjska župnijska cerkev ob 7.00, 8.30, 11.30 in ob 15.00 srečanje bolnikov in starostnikov
Šoštanjska mestna cerkev ob 19.00
Bele Vode ob 10.30 – **Jernejeva nedelja**
Zavodnje ob 10.00

NEDELJA, 4. SEPTEMBERA, SV. MAŠE

NA 23. NEDELJO MED LETOM
Šoštanjska župnijska cerkev ob 7.00, 8.30 in 11.30
Šoštanjska mestna cerkev ob 19.00
Bele Vode ob 8.30
Zavodnje ob 10.00
Uršlja gora ob 14.00

Sv. maše v domu Zimzelen:
5. 7., 19. 7., 2. 8., 16. 8. in 30. 8. ob 19.00

ORATORIJ bo potekal od ponedeljka, 4. do petka, 8. julija od 9.00 do 15.00.

In memoriam

Janku Mazeju so v prerani grob zapele gozdarske žage

Od življenja se je poslovil v gozdu, ki ga je obojeval kot nebasa na Zemlji

Belovočan, komaj 52-letni občan občine Šoštanj, kmet, gozdni posestnik ter gospodar ugledne domačije Senovršnik je bil vso zrelo obdobje zavzet zagovornik domačega, pristnega in slovenskega, skupaj z ženo Andrejo kmet z veliko začetnico. Nedvomno tudi zaščitnik gozdov in svetilnik društva lastnikov gozdov Šaleške doline. **Janez Mazej Janko** je bil priljubljen človek v domači vasi Bele Vode nad Šoštanjem in daleč po deželi. Poznan kot Janko, varuh narave ter iskalec pravičnega je s svojimi dejanji in avtoriteto izkušenega ustvarjalca ter zagovornika slovenskega podeželja v učinkovitosti prekašal mnoge strokovnjake in politike. Kot delavec v svojem 129 ha velikem gozdu in še z desetino ha obdelovalne in pašne zemlje je omahnil v smrt med gozdarskim delom blizu njemu tako ljube vasi pod Svetim Križem. Usodnega četrтка, 26. maja dopoldne, se je v gozdu pripetila zelo tipična gozdarska nesreča, ko je odlomljen del drevesa z višine z vso silo zadel Janko, ki tako hude poškodbe ni preživel. Bele Vode in širšo okolico je preplavila šokantna novica, da se je pri delu v gozdu smrtno ponesrečil ekspert gozdarskih del, večš ravnanja z vso gozdarsko in lesarsko tehniko. Usodni padec drevesa je udaril in s seboj v smrt potegnil človeka, ki mu je bil gozd raj na zemlji. Janko se je za vedno poslovil od ljube družine, od sosedov, prijateljev, gozdarskih strokovnjakov, kolegov sekačev – tekmovalcev, s katerimi se je za skupno dobro, za ugled in prestiž v imenu svoje domačije, kraja in občine Šoštanj spopadal z motorno verižno žago in s tem vlekel za seboj in nemalokdaj tudi pred seboj nove, izkušene gozdarske delavce. Športno je deloval na poligonu, skromno je sprejemal čudovite zmage. Devetkratni državni prvak v natančnem in

hitrostnem žaganju je nesrečno, mnogo prerano zadnjič požagal drevo in omahnil v smrt. Ko je oče Mohor zapustil kmetijo in vso odgovornost za družino, je vedel, da jo daje v roke pravega nasledniku, ki bo poskrbel za polja, travnike in več kot 130 ha obsežnih gozdov ter še velik delež travnikov in njiv. Še več, Janko je skrbel tudi za mnoge lastnike gozdov in si prizadeval, da bi dežela ostala zelena, z zdravimi gozdovi in bolj zadovoljnimi lastniki gozdnimi posestniki. Zato je bil aktiven na več področjih – ugled je imel v domačem okolju, občini Šoštanj ter širše. Svoje znanje in prizadevanje je izkazoval z vzornim pedantnim delom na domačiji, kot član različnih organov in komisij je imel vpliv na pripravo in sprejetje zakonodaje ter varstvo kmetijskih in gozdnih zemljišč. Zelo dejaven in upoštevanja vreden je bil kot član Upravnega odbora Zveze lastnikov gozdov Slovenije, pravi princ pa je bil Janez Mazej v popolni gozdarski opremi, ko je našagoval in »nažigal« svoje kolege in prijatelje, sotekmovalce na domačih, območnih in državnih tekmovanjih z motorno žago. Skupaj z bližnjimi, sosedom in celo družinskim članom sinom Klemenom, so bili nepremagljiva ekipa, v okviru ekipe DLG Šaleške doline ali firme Duseti pa so šarmirali po vsej deželi, celo v tujini kot gospodarji hitrostnega in natančnega rokovanja z motorno verižno žago. Najozji kolegi in člani Upravnega odbora Zveze lastnikov gozdov Slovenije (ZLGS) na čelu s predsednikom **Marjanom Hrenom** so ob žalni seji 1. junija zapisali in javno predstavili jasne misli in vrline pokojnika v spomin preminulemu prijatelju in sodelavcu v najvišjem organu ZLGS: *Janko, s tvojo izgubo je nastala nenadomestljiva praznina v tvoji družini, ki ti je vedno nudila trden steber in oporo pri sanjah, delu doma, na polju in gozdu ter pri strastnem urejanju celotne kmetije. Tako podprt in motiviran si lahko aktivno deloval v kmetijskih organizacijah in združenjih ter domačem DLG Šaleške doline, ki si ga kot ustanovni član ter dolgaletni podpredsednik podpiral z obema ramenoma in bistrostjo intelektualca. Nenadomestljiv boš v ekipi Zveze lastnikov gozdov Slovenije, kjer si bil dolgaletni član prve ekipe in Upravnega odbora, izjemno.*

Janko, bil si resnično poznavalec gospodarjenja z gozdovi, strokovno podkovan in kompetenten in izkušen lastnik gozda. Tvoje premissijene, argumentirane in odločne besede so padale na plodna tla med odločevalci in uradniki na ministrstvu in državnih institucijah. S stanovskimi kolegi si se boril le za bolj pošten kos kruha za vse, ki se preživljajo na zemlji, z gozdom, s trdim delom, boril in dosegal si odločilne uspehe za slovensko podeželje. Zato je kruta novica padla toliko težje in neznošno udarila med vse, ki smo poznali tvoje delo, tvoj nepopustljivi »prav« in

vizijo preživetja na zemlji.

Janez, bil si najboljši sekaški tekmovalce z 9 naslovih državnega prvaka. Tako si na najboljši možni način promoviral gozdarstvo in lastnike gozdov! Ne le, da si bil absolutni slovenski skoraj nepremagljivi naslednik, bil si človek in izkušen borec za usposabljanje mlajših prevzemnikov kmetij, delavcev v gozdarski stroki in na zemlji. Kot mentor in učitelj, ki prenaša znanje, izkušnje, nasvete in priporočila ostalim tekmovalcem in vestnim delavcem na mlajši rod tekmovalcev, si dosegel zelo veliko, tudi kot mentor sinu Klemnu, ki je zdaj čez noč postal tvoj nezamenljivi naslednik. Ker jabolko ne pade daleč od drevesa! Od vseh lovorik ti je pomenilo vse pristno druženje med tekmovalci, med lastniki gozdov, sosedi in prijatelji. Dragi prijatelj, hvaležni smo za pot, ki smo jo prehodili skupaj s tabo. Odločno bomo sledili po skupaj začrtani poti. To bi želel tudi Ti, dragi Janko Mazej. Tvoja pot je način, da stojimo in obstanemo na tem lepem kosu naše, svoje zemlje Slovenije!

Veličina človeka se kaže tudi v kulturnem in tovariškem odnosu, v pomoči drugim, če so v stiski, v mentorstvu in svetovanju, pri vsem pa se ni nikoli drenjal v prve vrste. Prej so ga želeli imeti ob sebi za vodnika in svetovalca drugi. Tudi člani DLG Šaleške doline ter kolegi in strokovnjaki Zavoda za gozdove Slovenije Območne enote Nazarje. Z njimi si je v KE Šoštanj delil predvsem napore (tako **Aleš Ocvirk**, vodja enote), da bi skupaj preganjali boleznin in škodljivce gozdov pa tudi puhoglave in domišljave kršitelje, ki gozdove in zasebno lastnino neodgovorno spreminjajo v dirkalni poligon. Želel je, da bi ohranjali naše gozdove v dobri formi. Kot je gojil svoj čudovito kultivirani gozd, da je dajal imeniten prirastek in vzor mnogim gospodarjem. In ne nazadnje, prizadeval si je, da bi se mladi bolj aktivno vključevali v svojem lokalnem okolju ali strokovnih institucijah ter z izobraževanjem pridobivali nujno potrebno znanje za pariranje tako rutinskih strokovnih del, uporabe strojne mehanizacije za delo na kmetijah in v gozdarstvu kot tudi za osebno razgledanost in kulturo življenja na podeželju. Veliko je dal na svoja sinova, z ženo sta ustvarjala kakovostne kmetijske produkte, sadove narave, gozda in polj, travnikov ter domačega vrta. A je vse uspehe in načrte kot strela z jasnega prekinila tragedija. Janko Mazej je skoraj hipoma izgubil življenje pri delu v gozdu kljub upoštevanju ukrepov za varno delo in v brezhibni zaščitni opremi. Ob dogodku ni bil sam, a mu ni mogel več nihče pomagati. Tam, sredi domačega kraja se je zanj v sredo, 4. junija, še zadnjič oglasil zvon cerkvice sv. Andreja, ko je velika množica pospremila posmrtno ostanke klenega občana Šoštanja v prerani grob v večnemu počitku. Še zadnjič so zapeli zvonovi in zarohnele gozdarske žage v slovo prijatelju. Človeka, kolega in izjemnega strokovnjaka za gozdarstvo bodo pogrešali najbolj domači, družina, žena Andreja, sinova Rok z družino in še zlasti sin Klemen, ki je čez noč, v siloviti stiski postal novi gospodar na Senovršnikovi domačiji v Belih Vodah.

V slovo so prijatelju in plemenitemu človeku sklonili glave mnogi domačini, kolegi, gozdarji, kmetje in poslovni partnerji, veter pa bo odnašal seme zelenih dreves daleč proti Slemenu, Smrekovcu in mozirskim planinam.

JOŽE MIKLAVC

Vila Mayer

Sitotisk v Vili Mayer

BARBARA DREV

Pomladni meseci so v Vili Mayer ponovno obudili številne obisk šolarjev in drugih skupin. Razstave so lahko poleg ogleda z vodstvom spoznavali tudi skozi raznolike pedagoške in andragoške programe.

Za odrasle dvakrat letno, spomladi in jeseni, izvedemo program SITotiskaj! – nadaljevalni tečaj spoznavanja grafične tehnike sitotiska. Pri tej tehniki za odtiskovanje uporabljamo sito, na katero pripravimo podobo oziroma motiv s pomočjo svetlobno-občutljive emulzije. S pretiskovnjem barve skozi sito dobimo odtis motiva na podlago. Tiskamo lahko na papir, tekstil, les ipd.

Foto arhiv Vile Mayer

Na letošnjem pomladnem tečaju smo se s tečajnicami srečevale na podstrešju vile ob sredah v popoldanskih urah v aprilu in maju. Vse so bile začetnice, vendar so hitro usvojile znanje in spretnosti te grafične tehnike. Zasnovele so dvobarvni motiv, za kar je bilo treba pripraviti dve siti. Namreč tiska se po plasteh: za eno plast, torej eno barvo, je treba pripraviti svoje sito. Nastali so

Foto arhiv Vile Mayer

portret na papirju kot likovno delo, kuhinjski pogrinjki s cvetličnim motivom ter majice z napisom in logotipom.

Med poletnimi počitnicami bomo pripravili dve enodnevnim delavnicam sitotiska za otroke

od devetega leta dalje in mlajše ob spremstvu odraslih. Imate idejo za svojevrstno majico, pogrinjek, predpasnik ali nosilno vrečo? – Vabljeni na druženje v Vilo! Termine bomo objavili na Facebook in Instagram strani Vile.

Foto arhiv Vile Mayer

Foto arhiv Vile Mayer

MESTNA KNJIŽNICA ŠOŠTANJ julij in avgust 2022

MARJETKA BLATNIK

Prihaja poletje, čas zasluženih počitnic in dolgih poletnih večerov. V Mestni knjižnici Šoštanj smo zavihali rokave, ne samo zato, da nam ne bo prevroče, temveč zato, ker smo pripravili pester nabor poletnega branja, tudi vrečke presenečenja za tiste, ki se želite prepustiti našemu izboru kvalitetnega branja. Otroci se lahko v času, ko je knjižnica odprta, preizkusite v znanju v našem Poletnem knjižnem kvizu.

POLETNI ODPIRALNI ČAS V JULIJU IN AVGUSTU

PONEDELJEK IN SREDA: 12.00–18.00 | PETEK: 8.00–14.00

KNJIŽNI SEJEM

PONEDELJEK, 4. 7. IN 1. 8., 10.00–18.00

Za vse ljubitelje starih knjig, sejem rabljenih knjig, prvi ponedeljek v mesecu.

Poleg podarjenih knjig prodajamo tudi knjige, ki so odslužile svojo nalogo v naši knjižnici, z namenom, da najdejo pot med ljudi in tako polepšajo dan strastnim bralcem in zbirateljem.

RAZSTAVE

NASLIKAJ MI ZGODBO: FOTONATEČAJ
JULIJ, AVGUST 2022

Ob vsaki dobri zgodbi se v nas narišejo slike pokrajine, osebe, ki v njih nastopajo, celotno vzdušje ... Vsaka knjiga ima toliko podob, kolikor ima bralcev. Naš fotonatečaj vas je postavil pred izziv s fotografijo ste nam pokazali, kako ste doživeli in videli zgodbo iz romana, pesmi, pravljice. Sedaj je izbor prispevkov postavljen na ogled. Vabljeni, da si ogledate, kakšne podobe se ob branju zarišejo v strastne bralce. Avtorica razstave je Stanka Ledinek.

KAJUHOVO LETO V VRTCU ŠOŠTANJ

Na otroškem oddelku bo na ogled razstava otroških likovnih del o pesniku Karlu Destovniku - Kajuhu, kot ga vidijo otroške oči. Razstavljali bodo otroci Vrtca Šoštanj, enote Biba.

POLETNA PRAVLJICA

JULIJ, AVGUST 2022

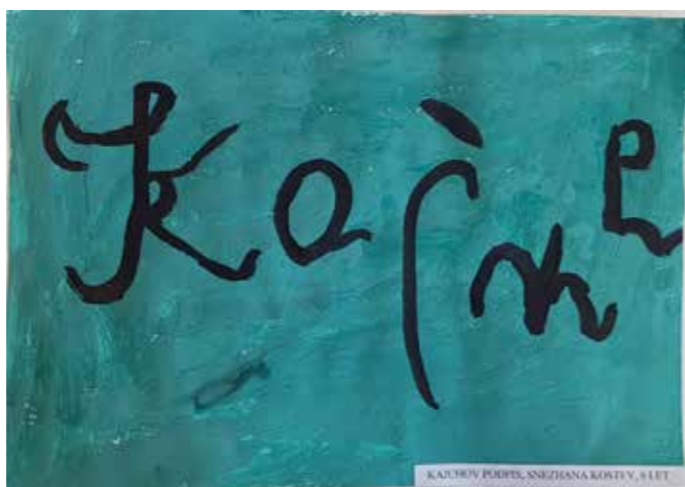
Na otroškem oddelku bomo pripravili pravljice, ki govorijo o koncu šole, počitnicah, naravi in živalih poleti. Vse knjige si bodo otroci lahko izposodili.

POLETNO BRANJE

V Mestni knjižnici Šoštanj pripravljamo poletno obarvane koticke, označene z oznako POLETNO BRANJE in VREČKE POLETNEGA BRANJA. Da boste lažje in hitreje izbrali gradivo za počitnice in dopust!

POLETNI KNJIŽNI KVIZ

Poletni kviz je namenjen vsem osnovnošolcem. Rešite ga in morda osvojite nagrado!

MED POLETNIMI POČITNICAMI PIŠITE KNJIŽNICI

Dragi otroci. Med poletnimi počitnicami vabljeni v Knjižnico Velenje, Šoštanj ali Šmartno ob Paki, kjer vam bomo podarili jubilejno poštno znamko pisateljice Ele Peroci. Vi pa nam pošljite razglednico in napišite, kako preživljate svoj čas med počitnicami. Vaše pošte se že sedaj zelo veselimo.

MAYERJEVA POLETNA ČITALNICA

(v sodelovanju z Vilo Mayer) Mestna knjižnica Šoštanj pripravlja pester izbor knjig in revij, ki jih bodo obiskovalci vile lahko prebrali v prijetni, hladni senci Vile Mayer.

Miklavž Komelj: Kajuh Dopisovanja

MARJETKA BLATNIK

V torek, 7. junija, je bila v Mestni knjižnici Šoštanj predstavitev knjige Miklavža Komelja KAJUH Dopisovanja.

V Kajuhovem letu je to že četrta knjiga v zbirki KAJUH100. V obsežni knjigi so zbrana vsa ohranjena pisma, dopisnice in razglednice, ki jih je Kajuh napisal ali pa so jih njemu napisali njegovi prijatelji, sorodniki in sodobniki.

Priznani umetnostni zgodovinar, pesnik, pisatelj, prevajalec in znanstvenik dr. Miklavž Komelj je knjigo uredil, napisal spremni esej ter opombe k pismom. Z avtorjem se je pogovarjal urednik zbirke KAJUH100 Vlado Vrbič.

Foto arhiv knjižnice

Foto arhiv knjižnice

Razpisi

OBČINA ŠOŠTANJ

Občina Šoštanj na podlagi 114. člena Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17 in 21/18 – ZNOrg), Pravilnika za vrednotenje ljubiteljskih kulturnih dejavnosti v občini Šoštanj-uradno prečiščeno besedilo (UPB1), (Uradni list Občine Šoštanj, št. 8/2018), Odloka o spremembah in dopolnitvah proračuna Občine Šoštanj za leto 2022 (Uradni list Občine Šoštanj št. 6/2022) in sklepa župana Občine Šoštanj z dne 23. 6. 2022, objavlja

JAVNI RAZPIS

za sofinanciranje programov na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti v občini Šoštanj za leto 2022

I. PREDMET RAZPISA

Predmet javnega razpisa je sofinanciranje programov in projektov ljubiteljskih kulturnih društev, ki delujejo na območju občine Šoštanj, v letu 2022.

II. POGOJI ZA SODELOVANJE NA RAZPISU

Na razpis se lahko prijavijo izvajalci (kulturna društva, kulturne sekcije pri društvih) na območju občine Šoštanj, ki izvajajo neprofitno dejavnost na področju ljubiteljske kulture in izpolnjujejo naslednje pogoje:

- da imajo sedež društva na območju občine Šoštanj,
- da so registrirani skladno z Zakonom o društvih najmanj eno leto pred objavo razpisa,
- da imajo osnovne materialne, prostorske, kadrovske in organizacijske pogoje za uresničevanje načrtovanih dejavnosti,
- da imajo evidenco o članstvu,
- da opravljajo svojo dejavnost na neprofitni osnovi,
- da pristojnim občinskim organom redno dostavljajo letna poročila o realizaciji programov;
- da imajo zagotovljene osnovne pogoje za izvajanje prijavljenih programov;
- da za isti program ali projekt niso (so)financirani iz proračuna Občine Šoštanj oz. da za isti program ali projekt ne kandidirajo na javni razpis po kateremkoli drugem pravilniku o sofinanciranju dejavnosti s strani Občine Šoštanj;
- da izpolnjujejo vse ostale pogoje iz Pravilnika za vrednotenje ljubiteljskih kulturnih dejavnosti v občini Šoštanj.

III. OKVIRNA VIŠINA SREDSTEV

Sredstva za ta razpis so predvidena v občinskem proračunu na proračunski postavki 18033002 Programi in delovanje ljubiteljskih kulturnih društev v okvirni višini 80.000,00 EUR.

IV. MERILA IN KRITERIJI

Merila in kriteriji za določanje višine sofinancerskih sredstev so določena v zgoraj citiranem Pravilniku za vrednotenje ljubiteljskih kulturnih dejavnosti v občini Šoštanj in so sestavni del razpisne dokumentacije. Zaradi ukrepov, veljavnih v času trajanja epidemije Covid-19, ki so lahko vplivali na izvajanje programa v prvem trimesečju leta 2022, bo Občina Šoštanj glede vrednotenja programov za to časovno obdobje pridobila ustrezna navodila.

V. ROK ZA PRIJAVO NA RAZPIS

Vloge na javni razpis morajo biti podane v skladu z razpisno dokumentacijo skupaj z dokazili in prilogami. Poslane morajo biti v zaprtem ovitku na naslov: Občina Šoštanj, Trg svobode 12, 3325 Šoštanj, s pripisom: Javni razpis za sofinanciranje programov na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti v občini Šoštanj za leto 2022 - NE ODPIRAJ, najpozneje do TORKA, 16. avgusta 2022. Šteje se, da je prijava prispela pravočasno, če je bila oddana zadnji dan roka za oddajo vlog na pošti ali do 12. ure v tajništvu Urada župana Občine Šoštanj.

Na hrbtni strani ovitka mora biti naveden naziv in naslov (sedež) vlagatelja.

Prepozno oddanih vlog strokovna komisija ne bo obravnavala.

Dodatne informacije in pojasnila so na voljo na spletnem naslovu: (alenka.verbic@sostanj.si) ali na tel. št.: 898 43 14.

VI. RAZPISNA DOKUMENTACIJA:

Razpisna dokumentacija je prijaviteljem na voljo v upravni stavbi Občine Šoštanj na Trgu svobode 12 ali na njenem spletnem naslovu www.sostanj.si.

VII. DATUM ODPIRANJA VLOG: predvidoma ponedeljek, 22. avgust 2022.

IX. OBVEŠČANJE O IZIDU JAVNEGA RAZPISA: kandidati na javnem razpisu bodo o izidu javnega razpisa obveščeni predvidoma v roku 30 dni od roka za oddajo prijave.

X. OBDOBJE PORABE DODELJENIH SREDSTEV: izvajalci morajo dodeljena sredstva porabiti v proračunskem letu, za katerega velja ta razpis (v letu 2022).

Številka: 6100-0001/2022-2
Datum: 24. 6. 2022

ŽUPAN OBČINE ŠOŠTANJ
Darko MENIH, prof., I. r.

OBČINA ŠOŠTANJ

Na osnovi Pravilnika o sofinanciranju humanitarnih in invalidskih organizacij, društev in zvez društev iz proračuna Občine Šoštanj-uradno prečiščeno besedilo (UPB1), (Uradni list Občine Šoštanj, št. 8/2018), Odloka o spremembah in dopolnitvah proračuna Občine Šoštanj za leto 2022 (Uradni list Občine Šoštanj št. 6/2022) in sklepa župana Občine Šoštanj z dne 24. 6. 2022, Občina Šoštanj objavlja

JAVNI RAZPIS

za sofinanciranje programov na področju humanitarnih in invalidskih organizacij, društev in zvez društev, ki jih bo v letu 2022 sofinancirala Občina Šoštanj

I. NAROČNIK: Občina Šoštanj, Trg svobode 12, 3325 Šoštanj.

II. PREDMET RAZPISA: sofinanciranje letnih programov humanitarnih in invalidskih organizacij, društev in zvez društev, ki v letu 2022 izvajajo dejavnost za občanke in občane občine Šoštanj.

III. Pravico do sofinanciranja programov na tem razpisu imajo izvajalci (društva), ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

- da imajo sedež na območju občine Šoštanj in izvajajo humanitarno in (ali) invalidsko dejavnost za občanke in občane občine Šoštanj,
- društva, ki delujejo na področju humanitarnih in invalidskih dejavnosti, imajo lahko svoj sedež tudi izven območja občine Šoštanj, njihovi registrirani člani
- pa morajo biti tudi občani z območja občine Šoštanj,
- da opravljajo dejavnost na neprofitni ravni,
- da imajo urejeno evidenco o članstvu, plačani članarini in ostalo dokumentacijo, kot jo določa zakon,
- da so registrirani in delujejo neprekinjeno najmanj eno leto,
- da imajo zagotovljene materialne, prostorske, kadrovske in organizacijske pogoje za uresničevanje načrtovanih aktivnosti,
- da občinski upravi redno dostavljajo poročila o realizaciji programov.

IV. OKVIRNA VIŠINA SREDSTEV: sredstva za izvedbo javnega razpisa so predvidena v občinskem proračunu na postavki 20046001 Humanitarna društva in organizacije v okvirni višini 7.500,00 EUR.

V. MERILA IN KRITERIJI

Merila in kriteriji za določanje višine sofinancerskih sredstev so določena v zgoraj citiranem Pravilniku o sofinanciranju humanitarnih in invalidskih organizacij, društev in zvez društev iz proračuna Občine Šoštanj in so sestavni del razpisne dokumentacije. Zaradi ukrepov, veljavnih v času trajanja epidemije Covid-19, ki so vplivali na izvajanje programa v prvem trimesečju leta 2022, bo Občina Šoštanj glede vrednotenja pridobila ustrezna navodila.

V. RAZPISNA DOKUMENTACIJA s POGOJI IN MERILI ZA DODELITEV SREDSTEV je na voljo na Občini Šoštanj in na njenem spletnem naslovu www.sostanj.si.

VI. ODDAJA VLOG: vloge morajo biti podane v skladu z razpisno dokumentacijo skupaj z dokazili in prilogami. Poslane morajo biti v zaprtem ovitku na naslov: Občina Šoštanj, Trg svobode 12, 3325 Šoštanj, s pripisom: »Javni razpis za sofinanciranje programov na področju humanitarnih in invalidskih dejavnosti za leto 2021 - NE ODPIRAJ« najpozneje do torke, 16. avgusta 2022. Šteje se, da je prijava prispela pravočasno, če je bila oddana zadnji dan roka za oddajo vlog na pošti s priporočeno pošiljko ali oddana do 12. ure v tajništvu Občine Šoštanj. Prepozno oddanih vlog komisija ne bo obravnavala. Na hrbtni strani ovitka mora biti obvezno naveden naziv in naslov (sedež) vlagatelja.

Dodatne informacije in pojasnila so na voljo na naslovu: alenka.verbic@sostanj.si. in na tel. št. 03 898 43 14.

VII. DATUM ODPIRANJA VLOG: predvidoma ponedeljek, 22. avgusta 2022.

VIII: SKLEP O IZBIRI PROGRAMOV bodo vlagatelji prejeli v 7-ih dneh po končanem vrednotenju vlog.

IX. POGODBE O SOFINANCIRANJU bodo z izbranimi vlagatelji sklenjene v 10-ih dneh po končanem postopku.

X. OBDOBJE PORABE DODELJENIH SREDSTEV: izvajalci morajo dodeljena sredstva porabiti v proračunskem letu, za katerega velja ta razpis (leto 2022).

Številka: 129-0006/2022-2
Datum: 24. 6. 2022

ŽUPAN OBČINE ŠOŠTANJ
Darko MENIH, prof., I. r.

OBČINA ŠOŠTANJ

KOMISIJA ZA PRIZNANJA
Trg svobode 12, 3325 Šoštanj

Občina Šoštanj, Komisija za priznanja na podlagi Odloka o priznanjih Občine Šoštanj (Uradni list Občine Šoštanj, št. 7/2011, 2/2018) objavlja

JAVNI RAZPIS ZA ZBIRANJE PREDLOGOV ZA PODELITEV PRIZNANJ OBČINE ŠOŠTANJ V LETU 2022

1.

Javni razpis je objavljen za zbiranje predlogov za podelitev priznanj Občine Šoštanj v letu 2022. Podeliti je mogoče največ:

- tri Priznanja Občine Šoštanj,
- tri Plakete Občine Šoštanj.

2.

Predloge za podelitev priznanj Občine Šoštanj v letu 2022 lahko podajo:

- občani in združenja občanov iz Občine Šoštanj,
- zavodi, politične stranke, gospodarske družbe in druge pravne osebe s sedežem ali organizacijsko enoto v Občini Šoštanj ter
- subjekti lokalne skupnosti.

Posamezni predlagatelj lahko poda največ:

- tri predloge za podelitev Priznanja Občine Šoštanj in
- tri predloge za podelitev Plakete Občine Šoštanj.

Predlagatelj ne more za prejem priznanja predlagati sebe.

3.

KRITERIJI ZA PODELITEV PRIZNANJ

Priznanje Občine Šoštanj

Priznanje Občine Šoštanj lahko prejmejo posamezniki, skupine ali združenja posameznikov, društva, organizacije, skupnosti, zavodi, podjetja in druge pravne osebe. Podeli se za takšna dejanja, delovanje, dosežke ali uspehe, ki so opazno izboljšali kvaliteto življenja ali dela občanov ali so opazno povečali razvoj v Občini Šoštanj ali ugled Občine Šoštanj na področju gospodarstva, znanosti, umetnosti, kulture, zdravstva, vzgoje in izobraževanja, športa, humanitarnih dejavnosti ali katere druge dejavnosti.

Plaketa Občine Šoštanj

Plaketo Občine Šoštanj lahko prejmejo posamezniki, skupine ali združenja posameznikov, društva, organizacije, skupnosti, zavodi, podjetja in druge pravne osebe. Podeli se za dejanja, delovanje, dosežke ali uspehe, ki so kakorkoli pozitivno učinkovali na kvaliteto življenja ali delo občanov, na razvoj v Občini Šoštanj ali na ugled Občine Šoštanj na področju gospodarstva, znanosti, umetnosti, kulture, zdravstva, vzgoje in izobraževanja, športa, humanitarnih dejavnosti ali katere druge dejavnosti.

4.

Predlog za podelitev priznanj mora vsebovati:

- podatke o predlagatelju (ime in priimek oziroma naziv, naslov stalnega prebivališča oziroma sedeža pravne osebe ali organizacijske enote),
- ime, priimek, datum in kraj rojstva ter naslov stalnega prebivališča, lahko pa tudi druge opredeljitvene oznake predlaganega prejemnika priznanja, če gre za posameznika ali skupino posameznikov,
- firmo oziroma registriran ali drug uradni naziv, sedež in organizacijsko enoto, lahko pa tudi druge opredeljitvene oznake predlaganega prejemnika priznanja, če gre za združenje posameznikov, politično stranko ali drugo pravno osebo,
- navedbo predlaganega priznanja,
- navedbo dejanja, delovanja, dosežka ali uspeha, zaradi katerega je predlog podan in utemeljitev predloga,
- listine, katere izkazujejo dejanje, delovanje, dosežek ali uspeh ter izpolnitev kriterijev za priznanje po predlogu, če obstajajo.

5.

Prejemnike priznanj Občine Šoštanj določi s sklepom Občinski svet Občine Šoštanj.

Podelitev priznanj Občine Šoštanj opravi župan praviloma na svečani seji Občinskega sveta Občine Šoštanj ob prazniku občine, ali ob drugi primerni priložnosti, kot je kulturna prireditev, športna prireditev ali druga javna prireditev, katere narava je skladna s priznanjem, ki se bo podelilo.

6.

Priznanja Občine Šoštanj ni mogoče podeliti prejemniku, če od predhodne podelitve priznanja po tem odloku temu subjektu ni poteklo najmanj pet (5) let.

7.

Predlagatelji naj predlog za podelitev priznanj podajo na obrazcu, katerega dobijo pri občinski upravi in na spletni strani Občine Šoštanj ter vložijo ali pošljejo na naslov Občina Šoštanj, Komisija za priznanja, Trg svobode 12, 3325 Šoštanj, **od 30. 6. 2022 do 7. 9. 2022 do 12. ure.**

Predlog mora biti oddan v zaprti kuverti z oznako »**JAVNI RAZPIS ZA PRIZNANJA**«.

Prepozno predložene predloge, predloge, ki jih niso podali upravičeni predlagatelji in tiste predloge, ki so podane v nasprotju s tem razpisom, bo komisija izločila iz nadaljnje obravnave.

Predsednik Komisije za priznanja
pri Svetu Občine Šoštanj
Srečko Potočnik, l. r.